

**Kurs Omega:
Praktický výcvik zakladatelů sborů**

Vydala
The Bible League, 16801 Van Dam Road, South Holland, IL 60473 USA
Tel: (800) 334-7017 E-mail: info@BibleLeague.org www.bibleleague.org

Copyright ©1999 *The Alliance for Saturation Church Planting*
Tyto materiály byly připraveny ve spolupráci s Peter Deyneka Russian Ministries, Projekt 250.

Reprodukce a distribuce těchto materiálů či jejich částí v jakékoliv formě je **povolena a vítána** za podmínky, že:
(1) v citaci či kopii bude uvedeno autorství, (2) budou vyznačeny případné změny či úpravy, (3) tato publikace nebude prodávána za cenu vyšší než náklady na její reprodukci a (4) nebude pořízeno více než 1000 kopií.

Pokud byste měli zájem vystavit tyto materiály na Internetu či je chtěli použít jiným než výše uvedeným způsobem, obraťte se prosím na

The Alliance for Saturation Church Planting, H-1111 Budapest, Budafoki út 34/B III/2, MAĎARSKO,
Tel: +(36-1) 466-5978 and 385-8199 Fax: +(36-1) 365-6406 E-mail: SCPAlliance@compuserve.com.

Překlady či úpravy vhodné pro vaši kulturu či prostředí jsou také vítány. Opět prosím kontaktujte *Alianci*, abychom mohli povzbudit a informovat i další lidi, kteří by mohli mít zájem o váš překlad nebo oblast práce.

Pokud se chcete dozvědět více o službě jednotlivých zúčastněných organizací, kontaktujte prosím:

P.O. Box 843
Monument, CO, USA 80132-0843
Bezplatná linka: (800) 649-2440
E-mail: Contact_USA@AllianceSCP.org
www.AllianceSCP.org

Kancelář pro Evropu: e-mail: SCPAlliance@compuserve.com

Peter Deyneka

Russian Ministries

Project 250
P.O. Box 496, 1415 Hill Avenue
Wheaton, IL, USA 60189
Tel: (630) 462-1739 Fax: (630) 690-2976
E-mail: RMUSA@ASR.ru
www.russian-ministries.org

Všechny biblické citace jsou z českého ekumenického překladu Bible, Copyright © 1985, Československá biblická společnost. Další použité překlady jsou Bible svatá, podle posledního vydání kralického z roku 1613 (KR), a Nová smlouva, Copyright © 1994, Křesťanská misijní společnost (NS),

Poděkování

Chceme vyjádřit srdečné poděkování a vděčné uznání všem, kteří přispěli k přípravě těchto výcvikových příruček. Následující lidé zásadním způsobem přispěli k sepsání a úpravám těchto materiálů. Pane, zbuduj si svou církev... až na sám konec země!

Jay Weaver, hlavní redaktor, *World Team*

Richard Beckham	<i>Greater Europe Mission</i>
David & Lisa Bromlow	<i>Christ For Russia</i>
Ron Brunson	<i>World Witness and United World Mission</i>
Don Crane	<i>Greater Europe Mission</i>
Bea Crane	<i>Greater Europe Mission</i>
Hunter Dockery	<i>World Harvest Mission</i>
Mike Elwood	<i>Greater Europe Mission</i>
Jeff Geske	<i>United World Mission</i>
Dave Henderson	<i>CB International</i> — <i>Project 250, Peter Deyneka Russian Ministries</i>
Bob Mackey	<i>United World Mission</i>
Bob Martin	<i>United World Mission</i>
Paul Michaels	<i>Grace Brethren Intl. Mission</i>
Norie Roeder	<i>United World Mission</i>
Ki Sanders	<i>World Team</i>
Larry Sallee	<i>UFM International</i> — <i>Project 250, Peter Deyneka Russian Ministries</i>
Eric Villanueva	<i>United World Mission</i>
David Westrum	<i>Interlink Ministries</i> — <i>Project 250, Peter Deyneka Russian Ministries</i>

ZVLÁŠTNÍ PODĚKOVÁNÍ ZA ADMINISTRATIVNÍ A TECHNICKOU PODPORU

Edith Bond	<i>The Alliance Regional Resource Team</i>
David Gál	<i>The Alliance Regional Resource Team</i>
Nell Harden	Profesor angličtiny v důchodu

O ALIANCI

Tento kurs byl připraven *Alianci pro zakládání sborů* (*The Alliance for Saturation Church Planting*) ve spolupráci s Projektem 250 organizace Peter Deyneka Russian Ministries. *Aliance* je společenstvím církví a misijních organizací, které usilují o mobilizaci věřících k tomu, aby naplnili všechny země střední a východní Evropy a bývalého Sovětského svazu evangelikálními sbory. Saturační zakládání sborů je strategie, která se snaží založit sbory v každém městě, vesnici a čtvrti, aby ti, kdo přijmou Krista, měli společenství, ve kterém budou moci růst a být vybaveni ke službě. *Aliance* je postavena na myšlence, že spojení sil zvyšuje efektivitu, odstraňuje duplicitu a demonstuje jednotu Kristova těla.

ČEMU VĚŘÍME:

- Božím hlavním nástrojem evangelizace a učednictví je sbor.
- Partnerství církví a misijních organizací má zásadní význam při množení sborů a rozvoji hnutí saturačního zakládání sborů.
- Výcvik vůdců je nezbytně nutný k zakládání sborů a růstu církve.
- Vyznáním víry *Aliance* je Lausanneské krédo.

CO DĚLÁME:

A. Výcvik a osobní vedení zakladatelů sborů

Aliance zajišťuje prakticky orientovaný výcvik ve stylu semináře s praktickými úkoly pro službu, který má za cíl zakládání množících se sborů.

B. Sbírání informací

Přesné informace vedou k dobrým rozhodnutím při snaze zakládat sbory. *Aliance* může pomoci s výcvikem a konzultacemi vašich potřeb při sběru informací v oblasti zakládání a růstu sborů.

C. Modlitební hnutí

Hnutí zakládání sborů začíná vizí, kterou je třeba najít a upřesnit skrze hledání Božího srdce na modlitbách. *Aliance* vám může pomoci lépe pochopit úlohu modlitebních hnutí v rámci úkolu zakládání sborů, a poradit s tím, jak budovat modlitební hnutí ve vašem okolí.

D. Sdílení vize

Jaká je Boží vůle pro vaši zemi? Bůh chce všude zakládat sbory! *Aliance* může pomoci skrze semináře o principech saturačního zakládání sborů tuto vizi rozšířit i ve vašem okolí.

DALŠÍ INFORMACE:

The Alliance for Saturation Church Planting
Regional Resource Team
H-1111 Budapest
Budafoki út 34/B III/2, MAĎARSKO
Tel: +(36-1) 466-5978 or 385-8199
Fax: + (36-1) 365-6406
E-mail: SCPAlliance@compuserve.com

Obsah

Kázání

Lekce 1: Biblické kázání I.	1
Lekce 2: Biblické kázání II.	9
Lekce 3: Biblické kázání III.	15

Biblické kázání I.

POCHOPENÍ POSELSTVÍ

☞ CÍL LEKCE

Účelem této lekce je vysvětlit, jak si připravit kázání, které se bude držet myšlenky vykládaného textu a jasně sdělí jeho hlavní obsah.

☞ OSNOVA LEKCE

- Kázání by mělo objevit a sdělit obsah Bible, ne vlastní myšlenky přednášejícího.
- Existuje mnoho různých druhů kázání. Výběr té správné struktury je dán textem samým, posluchači a přednášejícím.

☞ ŽÁDOUCÍ VÝSLEDKY

Po zvládnutí obsahu této lekce by každý účastník měl:

- Vědět, jak ke zjednodušení a objasnění hlavního bodu textu využívat *téma a doplněk*.
- Znat základní strukturu kázání
- Vědět o různých typech kázání, které je možné přednést.

Úvod

Biblické kázání je aktivita Boží i lidská. Bůh promlouvá k myslím a srdcím lidí a přivádí je k víře a zralosti v Kristu, ale dělá to prostřednictvím lidských zprostředkovatelů poselství. V tomto procesu jsou tři hlavní činitele: Boží slovo, Duch svatý a kazatel. *Zodpovědností kazatele je zprostředkovat Boží poselství v moci Ducha svatého.*

Celkovým účelem biblické zvěsti je přesvědčit lidi, aby věřili předkládaným informacím a jednali podle nich. Aby k tomu došlo, má kazatel za cíl sdělit biblickou pravdu způsobem, který:

- přesvědčí mysl
- vzbudí obrazotvornost
- pohne vůlí
- promluví do svědomí
- zasáhne city

Existují tři hlavní faktory, na kterých závisí to, zda se podaří tyto cíle naplnit. Jsou to 1) obsah kázání, 2) posluchači a 3) mluvčí. Kázání musí přesně odrážet to, co chce lidem sdělit Bůh. Posluchači si musí uvědomit, že předkládané téma souvisí s jejich životem. Mluvčí pak musí přednést kázání takovým způsobem, který bude jasný a nebude k Boží pravdě nic přidávat ani z ní ubírat. Každá z lekcí tématu „kázání“ se bude zabývat jedním z těchto tří vlivů. Když vytváříme a předáváme biblické kázání, vycházíme z několika různých předpokladů:

- Chceme, aby kázání bylo založené na tom, co říká Boží slovo a ne na našich vlastních myšlenkách nebo na myšlenkách, které jsme od někoho slyšeli.
- Induktivní metodou jsme objevili význam textu, na který budeme kázat.
- Jsme v situaci, kdy je „jednostranný“ způsob komunikace (např. kázání) efektivnější než „oboustranná“ metoda (např. vedení induktivního studia Bible nebo prostý rozhovor o Bohu).
- Někteří, ale ne všichni účastníci výcviku budou pravidelně nebo nepravidelně kázat. Principy dobrého biblického kázání se však hodí při mnoha příležitostech — mluvení ke sborovému shromáždění, na setkáních mládeže, setkáních sester, evangelizačních příležitostech apod. Myšlenky uvedené v těchto lekcích užitekují jak ženy, tak muži.

I. INDUKTIVNÍ STUDIUM BIBLE — PEVNÝ ZÁKLAD

Nejlepší způsob, jak zajistit, že předkládáme Boží zvěst a ne naše vlastní myšlenky, je založit poselství na induktivním studiu biblického textu. Z tohoto důvodu je zbožné a disciplinované studium textu nezbytné. Pamatujte, že Bibli studujeme induktivně proto, abychom poznali původní záměr autora. Když chápeme a kážeme původní záměr Písma, pak kážeme Boží slovo a ne naše vlastní myšlenky. Metody studia Bible, lekce 2–7 v Příručce 1 vysvětlují, jak provádět induktivní studium Bible. Zopakujte si principy pozorování, výkladu a aplikace z těchto lekcí.

II. HLAVNÍ MYŠLENKA TEXTU

Všemi diskusemi ohledně efektivního mluvení na veřejnosti se táhne jedna společná nit. Efektivní mluvčí staví své poselství na jedné významné myšlence. To platilo a platí pro klasické řečníky, moderní teoretiky komunikace a vynikající kazatele. Protože naše myšlení hledá jednotu a řád, je nezbytné, abychom kázali takovým způsobem, že tyto vlastnosti jsou našim posluchačům zřejmé.

Svá kázání stavíme okolo jedné důležité myšlenky a všechno, co řekneme, by mělo přímo nebo nepřímo podporovat toto téma. Je tedy důležité vybrat biblickou pasáž, která má ústřední myšlenku. Jestliže vámi vybraný text má několik hlavních myšlenek, pak máte pravděpodobně materiál ne na jedno, ale na několik kázání.

A. Ujasněte si hlavní myšlenku (téma)

Často může pomoci rozdělení hlavní myšlenky textu na dvě základní složky: *téma* a *doplňek*. Tato metoda se podobá hledání biblického principu ve stadiu výkladu induktivní metody. „Biblické principy“, které bývají výsledkem induktivního studia, jsou však často poměrně dlouhé nebo složité. Pokud začneme hlavní myšlenkou textu a podaří se nám odhalit *téma* a *doplňek*, můžeme často hlavní myšlenku zkrátit tak, že ji bude lépe možné předat v kázání, a zachovat přitom smysl celého textu.

Téma definuje oblast nebo objekt, o kterém text mluví. Obvykle to bývá osoba, místo, věc nebo myšlenka. Toto téma je možno vyjádřit jednoduchým podstatným jménem, proto samo o sobě obvykle netvoří celou myšlenku. *Tématem* daného textu může být láska, učednictví, Ježíš, Církev, pokání apod. V některých případech může být *téma* i několik slov, která mají význam podstatného jména, např.: „láska k Bohu“, „odpouštění ostatním“, „naplnění Duchem Svatým“ nebo „touha ve všem oslavit Pána“.

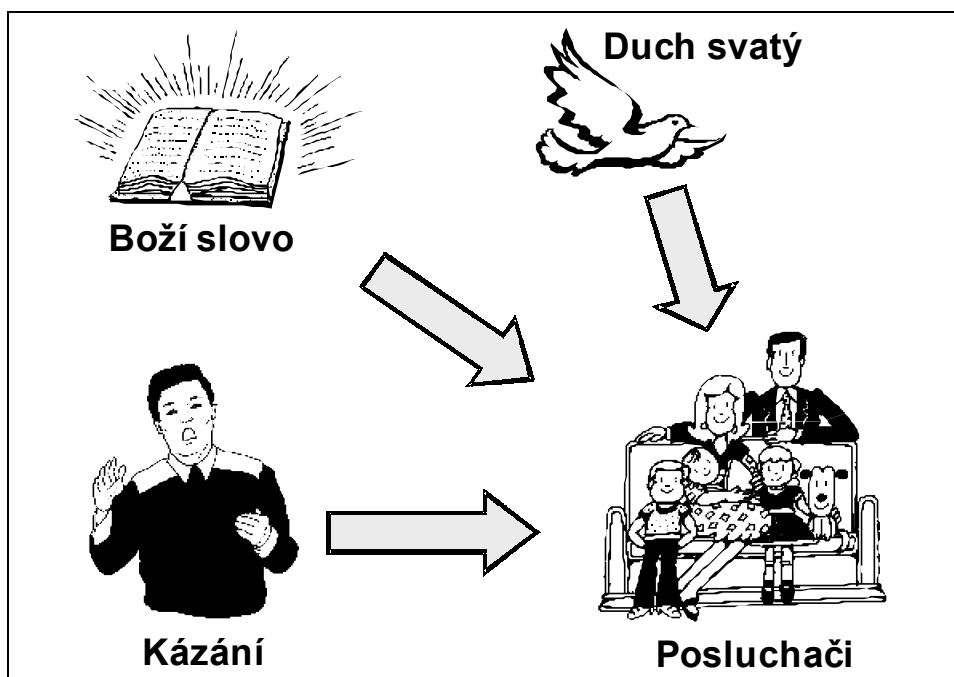
Doplňek je fráze, která „doplňuje“ téma vysvětlením, co text o daném tématu říká. *Doplňek* sám o sobě také netvoří celou větu, ale když jej spojíme s *tematem*, dostaneme celou myšlenku, která dává smysl a je poměrně jednoduché ji předat posluchačům.

Text:	Téma:	Doplňk:	Hlavní myšlenka:
Př 9:10	Bázeň před Bohem	... je bázeň před Hospodinem.	Počátek moudrosti je bázeň před Hospodinem
Ř 8:32	Bůh, který nám dal svého Syna	... nám dá všechno, co potřebujeme.	Bůh, který nám dal svého Syna, nám dá všechno, co potřebujeme
Žd 10:14	Kristova jediná oběť	... nás učinila navěky dokonalými has.	Kristova jediná oběť nás učinila navěky dokonalými.
Ř 1:16	Evangelium	... je Boží moc ke spasení.	Evangelium je Boží moc ke spasení.
1Kor 15:55	Smrt	... ztratila svou moc nad věřícími.	Smrt ztratila svou moc nad věřícími.

Tabulka 1.1 Téma a doplněk

B. Promyslete si účel kázání

Jakmile jste objevili hlavní myšlenku, kterou se biblický pisatel snažil sdělit, máte jádro, okolo kterého můžete připravit své kázání. Dalším krokem je určit účel kázání. Naším účelem je, aby posluchači uvěřili předávaným informacím a aplikovali je do svých životů. Konkrétní reakce, kterou od posluchače očekáváte, je účelem vašeho kázání. Tuto reakci byste se neměli snažit vzbudit sami — to je úkolem Ducha svatého. Protože však věříte, že jste odhalili to, jakou reakci po přečtení daného textu Bůh očekává, měli byste se snažit rozčlenit své kázání tak, aby k tomuto Božím cíli směřovalo.

Obrázek 1.2 Tři faktory ovlivňující zvěstování

Obrázek 1.2 ukazuje, jak by měly Boží slovo, Duch svatý a samotná zvěst společně ovlivňovat posluchače. To se může stát pouze tehdy, když je kazatel citlivý jak na smysl daného textu, tak na vedení Duchem. Mluvčí, který věrně na modlitbách hledá hlavní myšlenku a význam biblického textu, může takovou reakci očekávat.

III. STRUKTURA KÁZÁNÍ

Dobré kázání se — stejně jako kterýkoli jiný veřejný projev — obvykle skládá z několika částí. Tyto části jsou jako stavební kameny. V kázání jsou v podstatě vždy zastoupeny

všechny, ačkoli jejich pořadí nebo relativní důležitost se může měnit. Velmi to samozřejmě souvisí s tím, jak zručný je mluvčí. K tomu, aby se správně určila struktura kázání, je třeba dlouho cvičit. Je to spíš umění než věda.

A. Úvod

Kázání by mělo mít nějaký úvod, ať už je v kázání zřetelně ohraničený nebo ne. Pokud v průběhu úvodu nezískáte pozornost posluchačů a svým kázáním je nezaujmete, ztrácíte v podstatě zbytek kázání čas. Posluchači budou sice fyzicky přítomní v místnosti, ale duchem se budou toulat daleko od vás.

Úvod by tedy měl dosáhnout tří cílů:

1. Upoutat pozornost posluchačů
2. Předložit téma kázání
3. Uvést téma do souvislosti s potřebami, které posluchači vnímají

Posluchači se často rozhodují, zda budou mluvčího sledovat nebo ignorovat, během několika prvních okamžiků kázání. Dobře promyšlený úvod je může do velké míry přesvědčit, že jim máte co říct a že se vyplatí vás poslouchat. Špatně zvolený úvod může mít opačný efekt. Dobré úvody vyžadují pozornost posluchačů. To bude tématem další lekce.

B. Tělo kázání

Tělo kázání je v podstatě obsahem celé zvěsti. Během této části se obvykle vysvětlí oddíl z Písma, nad kterým se zamýšlíme, a jeho souvislost se stávající situací posluchačů. Právě v této části by posluchači měli objevit stejné hlavní téma, které jste během induktivního studia našli vy. Protože nejspíš nebudete mít dost času podělit se o všechna svá pozorování, musíte vybrat jen několik nejdůležitějších. Soustřeďte se na poznatky, které stručně a zřetelně objasňují hlavní myšlenku a souvisí s tím, na co se chcete zaměřit.

Tělo je srdcem celého kázání. Mělo by vycházet z Božího slova. Pokud je Bible zastíněna ilustracemi, osobními poznámkami, citovanými příběhy nebo čímkoli jiným, není kázání biblické. Učinite vykládaný oddíl z Písma středem svého projevu.

C. Závěr

Závěr je chvíle, kdy shrnete všechno, co jste v kázání řekli, a vyzýváte k rozhodnutí nebo nějaké reakci. To neznamená, že s aplikací biblického oddílu musíte vždy čekat až do konce. Aplikaci můžete učinit kdykoli — někteří kazatelé jsou přesvědčeni, že kázání by mělo vypadat takto:

1. Řekněte jim, co jim řeknete — úvod
2. Řekněte jim to
3. Řekněte jim, co jste jim řekli — závěr

Opakování může být úžasným nástrojem vyučování, pokud je použito zajímavým způsobem. V každém případě by však kázání mělo končit vysvětlením očekávané reakce, ať už byla zmíněna dříve nebo ne. To by měla být poslední věc, kterou posluchači uslyší, a nejdůležitější věta, kterou si po skončení kázání odnesou domů.

Závěr by měl obsahovat jednu nebo více z těchto součástí:

- Shrnutí hlavních bodů
- Ilustrace, která spojuje hlavní body a ústřední myšlenku
- Citát, který plní stejný účel, jako ilustrace
- Otázka
- Modlitba
- Konkrétní pokyny nebo výzva k činu

D. Ilustrace

Ilustrace je určena k tomu, aby objasnila nebo znázornila myšlenku, učení nebo otázku položenou v průběhu poselství. Je možné ji použít v kterémkoliv bodu kázání — v úvodu, těle kázání nebo v závěru. Zvláště užitečná je, když chcete zdůraznit určité učení, nebo při vysvětlování obtížného úseku. Ale pamatujte: Ilustrace musí přispívat k porozumění předkládanému poselství. Nepoužívejte ji jen proto, abyste nějakou měli.

V této lekci budeme diskutovat o třech druzích ilustrací, které je možné využít při kázání: biblické ilustrace, mimobiblické ilustrace a příklady.

1. *Biblické ilustrace*

Bible je plná nádherných a jasných ilustrací. Někdy nejdeme moderní ilustraci, která slouží stejně dobře nebo lépe, ale mnohdy to nejde. Kdo by byl schopen vylepšit podobenství o ztracené ovci, příklady lilí v polích nebo příběh o muži, který vystavěl svůj dům na písku? Když tyto ilustrace mluví tak jasně, byla by škoda je nepoužít. Mezi příklady biblických ilustrací patří:

- Životy osob zmíněných v úseku — viz např. Filipským 2:19-30.
- Křížové odkazy — Konkordance vám pomůže najít další biblické úseky, které se zabývají stejným tématem a které vám ho mohou pomoci vysvětlit. Princip spočívá v tom, že k výkladu Písma používáme zase Písmo.
- Biblické příběhy — K vysvětlení mnoha principů uvedených v NZ je užitečných mnoho příběhu ze SZ. Například život Jonáše je vynikajícím příkladem zásady, že Bůh vyžaduje naši naprostou poslušnost.
- Mapy — K porozumění biblickému úseku je často užitečná mapa oblasti, kde se děj odehrává.
- Informace získané z kontextu — Myšlenku naplnění Duchem nám pomáhá pochopit látka bezprostředně před a za textem Efezským 5:15-21.

2. *Mimobiblické ilustrace*

Nebojte se používat ilustrace, které nepocházejí z Bible, pokud efektivně objasňují sdělovanou myšlenku. Mnohdy vám taková ilustrace pomůže přiblížit se posluchačům. To platí zvláště v případě, že vaše obecnost není s Bibli příliš obeznámena. V takových případech by jim mohl uniknout smysl mnoha biblických pasáží, je proto lepší použít příklad, kterému budou rozumět. Mimobiblické ilustrace jsou například:

- Současné události — Biblické pravdy jsou nadčasové. Avšak mnohdy jsou lépe pochopitelné, když je ilustruje nějaká současná událost. Často jsou velmi užitečné články v novinách a časopisech.
- Pozorování z každodenního života
- Osobní zkušenosti — Osobní zkušenosti jsou často těmi nejmocnějšími ilustracemi. Musíme však dávat pozor, abychom ze sebe nedělali neustále hrdinu.
- Ilustrace z přírody — Např. obrázek racka, který v klidu stojí na skále, o kterou se tříští vlny, je krásnou ilustrací křesťana stojícího na skále, kterou je Pán Ježíš Kristus.
- Historické pozadí — Aby člověk plně pochopil, čím se Pavel v Efezským 5 zabývá, je důležité vědět o nemorálním způsobu života v Efezu.

3. *Názorné příklady*

Názorné příklady jsou účinným nástrojem komunikace, protože jsou založeny na principu, že učení se nové myšlenky je snadnější, když se postaví most mezi známým a neznámým. Nejprve se ukáže a popíše předmět, se kterým mají posluchači běžné zkušenosti. Pak se udělá srovnání mezi ním a nově předkládanou myšlenkou. Předmět použitý ke znázornění není úplně stejný jako předkládaný koncept, ale je určitým způsobem podobný. Posluchač pak porozumí určité stránce nové pravdy a bude připraven ocenit její další aspekty.

Velkou výhodou názorných lekcí je, že velmi účinně upoutávají pozornost posluchačů. Názorné příklady často používal ve své službě vyučování i Kristus. Celá příroda pro něj odrážela pravdy o Bohu. Mezi názorné příklady, které použil, patří:

- fyzická voda a živá voda (J 4:7-15, žena u studny)
- dítě a prostota víry (Mt 19:13-15)
- nasycení pěti tisíců a „já jsem chléb života“ (J 6)

Několik nápadů pro názorné příklady:

- automapa (J 14:6)
- sklenice mléka (1P 2:2, Žd 5:12,13)
- kus mýdla (1J 1:9)
- sklenice vody a bochník chleba (J 4:6)
- svíčka nebo kapesní svítilna (J 8:12)
- dveře nebo vrata (J 10:1-10)
- obrázek ovce nebo živá ovce (Iz 53:6; Ž 23)
- meč (Žd 4:12)
- mince a zabalený dárek (Ř 6:23)
- radiomagnetofon nezapojený do elektřiny — bez spojení se zdrojem duchovní energie nemůžeme dělat nic (J 15:5)

IV. TYPY KÁZÁNÍ

Existuje mnoho různých druhů kázání. Dobrý mluvčí by měl být podle situace schopen používat několik různých stylů. Je to podobné jako s nástroji v ruce řemeslníka. Každý z nich se hodí pro nějakou situaci a úkol. Kazatel, stejně jako řemeslník, musí vědět, kde a kdy bude ten či onen nástroj neefektivnější. Níže popsané formy nejsou zdaleka vyčerpávající — existuje příliš mnoho možností na to, abychom je všechny vypsali. Jedno kázání může také efektivně kombinovat více různých forem.

A. Kázání, které vyučuje

Toto kázání v podstatě předává fakta. Obvykle se využívá k vysvětlení nějaké doktríny. Je velmi efektivní v situaci, kdy hlavním účelem kázání je *informovat*. Může také přinést změnu *smýšlení*. Mnoho novožákonních epištol je psáno výukovou formou. Často se zde zdůrazňuje logika a rozum.

B. Kázání, které probouzí srdce

Tento typ kázání se soustředí spíše na duchovní reakci než na fakta a znalosti. Pokud je kázání, které vyučuje, zaměřeno spíše na „hlavu“, pak toto kázání promlouvá k „srdci“ posluchače. Často zdůrazňuje emoce a bývá plně dramatických ilustrací. Žalmy jsou dobrým příkladem knihy, která probouzí srdce.

C. Kázání, které vypráví

Toto kázání je postavené na jednom nebo více příbězích, ať už biblických nebo mimobiblických. Do příběhu je vetkána pravda Božího slova. Příběh sám slouží jako kostra, která pomáhá posluchači rozčlenit a pochopit sdělovanou myšlenku. Taková kázání se často velmi dobře pamatují. Často bývá dokonce třeba dát si pozor, aby síla příběhu nezastínila biblickou pravdu a nestala se autoritou sama o sobě. Historické knihy Bibli jsou často výpravné.

D. Kázání, které vyslýchá

Ačkoli mnoho kazatelů se soustředí spíše na poskytování odpovědí, tento styl kázání může být překvapivě efektivní. Kazatelé často odpovídají na otázky, na které se nikdo neptá, a proto se nesetkávají s přílišným zájmem. Pokud je kazatel schopen jasně formulovat otázky, se kterými se posluchači mohou ztotožnit, je možné lépe je přiblížit obsahu kázání. Z pasivních posluchačů se stávají lidé plní očekávání, kteří hledají odpovědi na předložené

otázky. Když pak skrze kázání objeví biblické odpovědi, výsledný efekt může být velmi dobrý.

E. Kruhové nebo lineární kázání

Většina kázání v západních kulturách se odvíjí lineárně, takže mnoho textů o tom, jak kázat, zdůrazňuje osnovu nebo systematický postup probírání látky. V mnoha zemích je však pro lidi lépe pochopitelné kázání, které postupuje v kruzích. Lineární kázání se zabývá jedním bodem a pak postoupí k dalšímu. Spirální myšlení se naopak znova a znova vrací ke stejnému bodu z různých úhlů pohledu nebo s různým přístupem. Tyto dva typy kázání bychom mohli přirovnat k prohlížení uměleckého díla v muzeu. Pokud si budeme prohlížet jeden obraz za druhým, postupujeme lineárně. Pokud však budeme obcházet kolem zajímavé sochy a prohlížet si ji z různých stran a míst, postupujeme v kruzích. Oba tyto přístupy mají svou hodnotu podle toho, jakým tématem se zabýváme a podle zájmu posluchačů.

ZÁVĚR

Boží slovo je „živé a mocné“ (Žd 4:12). Biblické kázání jasně sděluje pravdu Božího slova takovým způsobem, aby jeho moc proměnila každého, kdo jej uslyší. Kazatel má velkou zodpovědnost za to, aby předával biblickou pravdu a ne své vlastní myšlenky či názory. Prvním krokem v přípravě kázání je pochopení Božího slova skrze pečlivé studium a modlitby. Když budete kázat, nezapomeňte si vyhradit dostatek času na studium a pochopení toho, co Bůh říká.

OTÁZKY K ZAMYŠLENÍ, OPAKOVÁNÍ A APLIKACI

1. Přemýšlejte o jednom z nejlepších kazatelů, které jste slyšeli kázat. Jaké vlastnosti jejich stylu nebo obsahu dělaly jejich kázání účinným? Jak na jejich kázání lidé reagovali?
2. Proč by kázání měla být založena na induktivním studiu Bible?
3. Jakou funkci má biblické kázání? Existují různé formy uskutečňování této funkce?

AKČNÍ PLÁN

1. Vyberte si jedno z evangelií a při jeho čtení si napište seznam ilustrací a názorných příkladů, které tam objevíte.
2. Vyberte si jeden pokoj ve svém bytě nebo domě a hledejte v něm věci, které by mohly sloužit jako názorné příklady duchovních pravd. Buďte tvořiví. Zamýšlejte se i nad drobnostmi, které by mohly mocným způsobem ilustrovat složité biblické koncepty.

Biblické kázání II.

POROZUMĚNÍ POSLUCHAČŮM

☞ CÍL LEKCE

Účelem této lekce je zdůraznit význam pochopení posluchačů kázání pro jeho přípravu.

☞ OSNOVA LEKCE

- Ježíš, Petr i Pavel svá kázání přizpůsobovali svým posluchačům.
- Když posluchači v textu sami objeví pravdu, je to mocnější a lépe zapamatovatelné, než když jim ji jen tak řeknete.
- Dobré kázání ukazuje „společnou půdu“, kterou sdílejí biblické postavy a dnešní posluchači.

☞ ŽÁDOUCÍ VÝSLEDKY

Po zvládnutí obsahu této lekce by každý účastník měl:

- Chápat, jak novozákonní kazatelé měnili své poselství v závislosti na typu posluchačů.
- Být odhodláni pomoci svým posluchačům objevit smysl pasáže, která je předmětem kázání.

Úvod

V části tohoto výcviku zaměřené na studium Bible jsme zdůrazňovali objevení vlastního významu textu namísto vkládání našich vlastních představ a myšlenek do toho, co v Bibli čteme. V aplikační části studia jsme naopak zdůrazňovali, že je důležité porovnat biblickou situaci s naší situací, abychom mohli pochopit, co máme dělat. Když je induktivní metoda použita k osobnímu studiu, můžeme předpokládat, že svou situaci známe. Pokud ji používáme v rámci skupinky studia Bible, dá se rovněž předpokládat, že každý z účastníků si je vědom své situace a může do ní nové poznatky aplikovat.

Když rozvíjíme induktivní studium do kázání nebo vyučování, neměli bychom předpokládat, že svým posluchačům rozumíme. Měli bychom naopak značnou část času z přípravy kázání věnovat zamýšlení nad tím, kdo bude naše kázání poslouchat a co takový člověk potřebuje. V rámci delšího období stráveného v jednom sboru to je o něco jednodušší, protože kazatel časem pronikne do situací jednotlivých členů. V souvislosti se zakládáním sborů by se však měli objevovat stále noví a noví lidé, kteří přicházejí poslouchat Boží slovo a o kterých v podstatě nic nevíme. V případě velkého evangelizačního shromáždění nic netušíme dokonce o drtivé většině posluchačů. Ke zjištění obecných potřeb typického cílového posluchače je třeba vyvinout jisté úsilí, nemluvě o zjišťování potřeb každého z posluchačů osobně. Pokud to uděláme, odměnou bude mnohem efektivnější kázání nebo vyučování.

I. NOVOZÁKONNÍ KÁZÁNÍ

Když se zaměříme na kázání v Novém zákoně, uvidíme, že mluvčí neříkali při všech příležitostech stejné věci, ale přizpůsobovali svá kázání potřebám a duchovní úrovni těch, ke kterým mluvili.

A. Ježíšova kázání

Ježíš je snad nejlepším příkladem špičkového kazatele, který kdy na světě žil. Jako Bůh měl mnohem hlubší vhled do potřeb svých posluchačů, než v jaký můžeme my sami vůbec doufat. Můžeme však alespoň u něj pozorovat, jak přizpůsoboval své poselství potřebám těch, ke kterým mluvil. Zamyslete se nad tím, jak odlišně promlouval k farizejům a k učedníkům. Pro farizeje, kteří odmítali naslouchat, měl tvrdé varování před soudem (Mt 23), zatímco jeho slova k učedníkům byla mnohem přátelštější a povzbudivější (J 14).

Ježíš také vždy mluvil na takové úrovni, jakou byli posluchači schopni pochopit. Se ženou u studny mluvil o vodě (J 4). S farizejem Nikodémem však probíral téma nového narození shůry (J 3). V Matouši 13:10-15 Ježíš svým učedníkům vysvětluje, že zástupy vyučoval v podobnostech, *aby nepochopili* pravdu, kterou nejsou ochotni poslouchat. Svým učedníkům však všechno dopodrobna vysvětlil (Mk 4:33-34).

B. Petrova kázání

Petr se učil od mistra kazatele — od Ježíše. Také pečlivě přizpůsoboval kázání svým posluchačům. To se dá ilustrovat na jednom příkladu. Zamyslete se nad rozdílem mezi kázáním, které Petr pronesl k Židům na letnici a k pohanům v Kornéliově domě. Židovskému davu začal ihned citovat starozákonního proroka Jóela (Sk 2:17-21). Tito posluchači daný text znali a starozákonních Písem si velmi vážili. Ve svém krátkém kázání Petr zmínil ještě dva další citáty z Davidových žalmů. Židé toto kázání očividně pochopili a vedlo je k hlubokému pokání.

Petrova řeč k pohanům v Kornéliově domě byla zcela jiná. Nevyskytují se v ní žádné citáty ze Starého zákona. Místo toho začal Petr vysvětlovat, že Bůh nikomu nestrání, ale přijímá lidi ze všech národů (Sk 10:34-35). To jistě vzbudilo reakci skupiny posluchačů, na které Židé pohlíželi s pohrdáním. Poté, co Petr získal jejich pozornost, rychle přešel ke Kristově službě a smrti. Výsledky byly opět velké.

C. Pavlova kázání

Tabulka 2.1 porovnává kázání, která Pavel během své služby zakládání sborů popsané v knize Skutků přednesl různým skupinám lidí.

<i>Text</i>	<i>Posluchači</i>	<i>Úvod</i>	<i>Obsah kázání</i>
Skutky 13:16-41	Nevěřící Židé v Pisidské Antiochii	<ul style="list-style-type: none"> Stará historie Izraele a starozákonní citáty 	<ul style="list-style-type: none"> Potřeba činit pokání Kristus
Skutky 17:22-31	Nevěřící pohané v Aténách	<ul style="list-style-type: none"> Jejich místní oltáře 	<ul style="list-style-type: none"> Boží všudypřítomnost Kristovo vzkříšení
Skutky 20:18-35	Staršovstvo efezského sboru v Miletu	<ul style="list-style-type: none"> Pavlův život mezi nimi 	<ul style="list-style-type: none"> Pavlova touha sloužit Zodpovědnost pastýřů vůči stádu
Skutky 22:1-21	Nevěřící židovský dav v Jeruzalémě	<ul style="list-style-type: none"> Pavlova minulost farizeje a pronásledovatele církve 	<ul style="list-style-type: none"> Pavlovo obrácení (svědectví) Pavlova misie mezi pohany
Skutky 26:2-23	Nevěřící židovský král Herodes Agrippa v Cesareji	<ul style="list-style-type: none"> Chvála na Agrippu Pavlův bývalý život 	<ul style="list-style-type: none"> Pavlův bývalý život Pavlovo obrácení Odpuštění v Kristu

Tabulka 2.1 Pavlova kázání

Srovnání v tabulce ukazuje několik důležitých poznatků:

- Zaprvé, vidíme značný rozdíl mezi Pavlovým kázáním k věřícímu staršovstvu z Efezu a všemi ostatními. Pavel s nimi mluvil o jejich závazku a zodpovědnosti za službu Pánu — péči o svěřené věřící. U všech ostatních skupin se však Pavel zaměřil na potřebu pokání a na Krista, krátce řečeno na evangelium.
- Zadruhé, Pavel často používal své osobní svědectví, ať už mluvil k té či oné skupině. Sdílení se o svou vlastní duchovní pouť bylo pro Pavla důležité bez ohledu na to, ke komu mluvil.
- Zatřetí, Pavel se ze všech sil snažil ztotožnit s danou cílovou skupinou a získat její zájem o to, co chce říct. Došlo to tak daleko, že v Aténách použil jako ilustraci jejich falešné modly.

II. ZAMĚŘENÍ NA CÍLOVOU SKUPINU POSLUCHAČŮ

Příliš často se stává, že kazatelé ve svých kázáních téměř neberou ohled na posluchače. Kolikrát už jste slyšeli, jak někdo káže „oheň a síru“ o pokání a obrácení skupině lidí ve sboru, ve které není ani jeden nevěřící? Na druhé straně se často stává, že někdo káže na téma křesťanská morálka a život lidem, kteří jsou nevěřící a jsou schopni slyšet pouze evangelium.

Pokud má naše kázání připomínat kázání v Novém zákoně, musíme věnovat pozornost tomu, jaké je naše publikum, a kázat tak, aby vše pochopili a mohli z toho mít užitek. Měli bychom se zamýšlet nad mnoha různými vlastnostmi posluchačů.

A. Důležité vlastnosti skupiny posluchačů

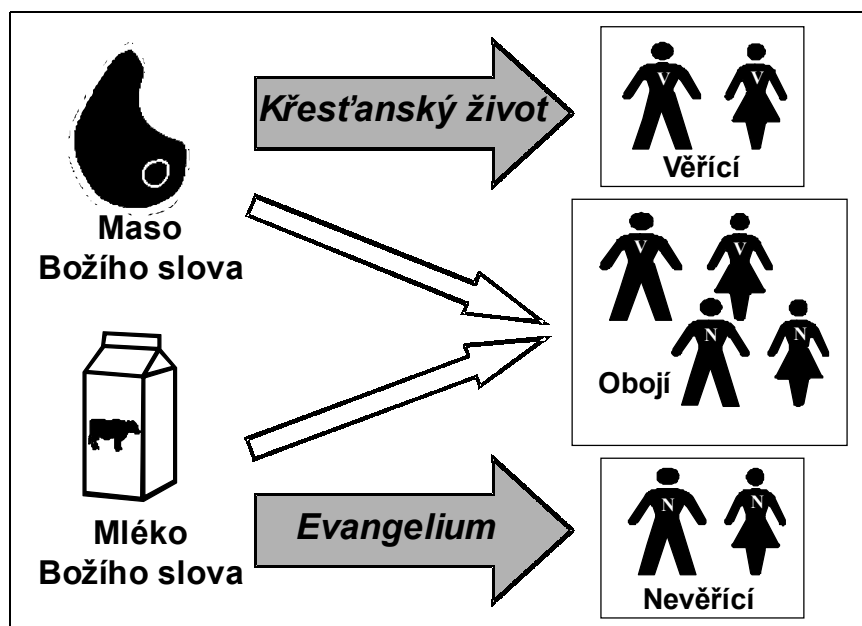
Vlastnosti, které dobře charakterizují danou skupinu, jsou u různých skupin velmi rozdílné. Níže uvedený seznam je jen neúplný. Čas a zkušenosti vám pomohou určit, které otázky je třeba si pro danou skupinu pokládat.

- Věk — Starší a mladší lidé se na život dívají zcela jinak a mají tendenci poslouchat zcela jiné druhy kázání. Tomu je důležité přizpůsobit jak obsah, tak způsob přednesu.
- Duchovní úroveň — Lidé potřebují duchovní stravu, která odpovídá jejich úrovni duchovní dospělosti a pomáhá jim růst. Neměli bychom plýtvat složitými pravdami na nevěřící (Mt 7:6) ani zahlcovat základními pravdami ty, kteří by měli růst (Žd 6:1-3).
- Vzdělání — Je důležité nemluvit příliš složitě nebo příliš prostě. Úroveň vzdělání našich posluchačů často pomůže zvolit vhodný styl.
- Zájmy — Pokud chcete získat pozornost nějaké skupiny, mluvíte o tom, co ji zajímá. To je ovšem možné pouze v případech, kdy to víte.
- Etnický původ — Lidé z různých etnických skupin vidí věci pohledem svého vlastního názoru na svět, který se může lišit od toho kazatelova. Je důležité vědět, o jaké rozdíly zde jde.
- Náboženské prostředí — Náboženské tradice jdou velmi hluboko a není možné je jen tak ignorovat. Věci, které mají pro nás jeden význam, mohou mít pro člověka ovlivněného jiným náboženstvím význam zcela jiný.
- Rodinný stav — Svobodní lidé, manželské páry, rozvedení či ovdovělí lidé a prarodiče mají všichni různé potřeby odpovídající jejich rodinné situaci. Svým kázáním bychom měli tyto potřeby oslovit.
- Zaměstnání — Typ zaměstnání také ovlivňuje naše potřeby a zájmy.
- Pohlaví — Muži a ženy často vnímají stejné věci velmi odlišně. Jak jsou zastoupeni mezi vašimi posluchači?

B. Potřeby posluchačů

Zobecnování může být nebezpečné, ale nějaká vodítka můžeme získat, když se podíváme na příklady kázání apoštola Pavla. Nevěřícím kázal evangelium, ale věřícím závazek. To vypadá jednoduše, ale často to přehlídíme. Některé duchovní pravdy se chápou obtížněji než jiné. Nevěřící člověk rozumí pouze evangelium, a to jen tehdy, když ho Duch Svatý usvědčuje. „Maso“ Božího slova mu předkládáme zbytečně. Stejně tak příliš mnoho věřících dostává stále jen duchovní „mléko“, takže zůstávají slabí a nepřipravení ke službě. Obrázek 2.2 znázorňuje to, že každá skupina potřebuje takovou „stravu“ Božího slova, která se pro ni hodí.

Z obrázku je zřejmé, že evangelium je určeno pro nevěřící a pravdy o odevzdání a křesťanském životě jsou určeny dospělým věřícím. Když jsou mezi posluchači nevěřící i věřící, kázání by na tuto různorodost mělo brát ohled.

Obrázek 2.2 Správná strava

Je také třeba podotknout, že když někdo svěří svůj život Kristu, není hned automaticky připraven přijímat hutnou duchovní stravu. Musí následovat období růstu, ve kterém je novým věřícím třeba objasnit a prohloubit znalost evangelia, ale když se budou učit a růst, měli by začít ve své stravě dostávat více „masa“ a méně „mléka“. Když tedy plánujete své kázání, měli byste se zamýšlet nejen nad poměrem počtu věřících a nevěřících, ale i nad tím, jestli jsou posluchači spíše v „mléčném“ nebo „masožravém“ stádiu.

III. POMOC POSLUCHAČŮM PŘI OBJEVOVÁNÍ

Ať už jsou vaši posluchači na stupnici duchovní zralosti kdekoli, vaše kázání bude mocnější a snáze zapamatovatelné, pokud jim otevře Boží slovo a způsobí, že oni sami v něm najdou pravdu. Nestačí, že se budou pouze učit od vás, nebo že od vás něco uslyší. Musí sami přijít do styku s Božím slovem. Tak bude biblické kázání obsahovat důraz na vlastní hledání pravdy, který jsme zmiňovali už při vysvětlování induktivní metody studia Bible.

Představte si, že vám někdo pošle dopis a vy si jej půjdete vyzvednout na poštu. Místo aby vám poštovní úřednice dopis dala, otevře jej, tiše si jej přečte a pak vám zhruba vysvětlí, co se v něm píše. Byli byste spokojeni? Necítili byste potřebu přečíst si dopis sami? Přesně taková situace občas nastává v případě kázání. Kazatel si nastuduje něco z Bible, pak se postaví před ostatní a shrne jim to, co si z daného textu zapamatoval. Je nesrovnatelně lepší, když nám kazatel Boží slovo otevře a provede nás naším vlastním studiem pravd, které jsou v textu obsaženy.

Proč bychom vůbec měli ztrácet čas kázáním? Proč lidem rovnou nedat Bibli, ať si ji sami přečtou? Protože mnoho věcí v Bibli je obtížně pochopitelných (myslel si to i Petr v 2P 3:15-16). Někdo by měl pomoci vysvětlit složité otázky a ukázat, jak aplikovat biblickou pravdu do našich životů. Biblické kázání může pomoci vysvětlit souvislosti mezi biblickým textem a současným světem posluchačů. Je třeba mnoho zručnosti a citlivosti, abychom věděli, kdy máme lidem pomoci něco v Bibli objevit, aniž bychom se stali překážkou mezi nimi a Božím slovem. Aby se to mohlo podařit, musíme strávit nějaký čas poznáváním svých posluchačů a své kázání přizpůsobit jejich potřebám.

OTÁZKY K ZAMYŠLENÍ, OPAKOVÁNÍ A APLIKACI

1. Co si myslíte o způsobu, jakým Pavel řešil otázku model v pasáži ze Sk 17? Jak byste v dané situaci kázali vy?

2. Jak nejlépe předat smíšené skupině „vyváženou stravu“?
3. Co je podle vás „mléko“ a co je „maso“?

AKČNÍ PLÁN

1. Přečtěte si seznam vlastností posluchačů v této lekci a pak vyhodnoťte skupinu, které sloužíte. Napište krátký závěr, který bude shrnovat vlastnosti skupiny v každé z oblastí. Je třeba k seznamu přidat ještě nějaké další důležité charakteristiky? Co dalšího musíte ještě zjistit, abyste byli schopni dostatečně popsat svou cílovou skupinu? Co je ještě třeba objevit, abyste mohli kázat tak, že budete efektivně naplňovat její potřeby?
2. Pak se zamyslete nad jedním kázáním, které jste v poslední době přednesli, nebo které si zrovna připravujete. Je vhodné pro tuto skupinu? Proč nebo proč ne? Jak byste mohli kázání vylepšit, aby více souviselo s potřebami skupiny, bylo pro ni zajímavější a dalo se aplikovat do její situace?

Biblické kázání III.

POROZUMĚNÍ SOBĚ SAMÉMU

☞ CÍL LEKCE

Účelem této lekce je pomoci účastníkovi výcviku zlepšit svou osobní přípravu a techniku projevu s cílem zvýšení efektivity kázání.

☞ OSNOVA LEKCE

- Život, svědectví a technika projevu mohou kázání přidat nebo ubrat na kvalitě.
- Hlas, neverbální komunikaci a oděv můžeme ovlivnit a zlepšit snahou a cvičením.

☞ ŽÁDOUCÍ VÝSLEDKY

Po zvládnutí obsahu této lekce by každý účastník měl:

- Chápat potřebu osobní duchovní přípravy na kázání
- Být schopen během kázání lépe ovládat svůj hlas a neverbální komunikaci
- Být si vědom technik efektivnějšího čtení Božího slova

Úvod

Probrali jsme už to, že pochopení struktury kázání a pochopení posluchačů jsou klíčovými podmínkami k efektivnímu biblickému kázání. Třetím faktorem je mluvčí. Obrázek 3.1 ukazuje, jak mohou slova mluvčího buď pomoci objasnit a vysvětlit biblické poselství, nebo jej naopak zamlžit.

Mluvčí ovlivňuje naše přijetí obsahu kázání nejméně ve dvou rovinách. Zaprvé, když nám kdokoli cokoli říká, bezděčně jeho slova filtrujeme přes svůj názor na tohoto člověka. Pokud jej považujeme za důvěryhodného, inteligentního, spolehlivého apod., bude pro nás obsah jeho poselství přijatelnější. Pokud mu naopak nedůvěřujeme nebo jej nemáme v lásce, budeme mít tendenci ignorovat nebo zlehčovat to, co nám říká. S kázáním je to stejné.

Mluvčí ovlivňuje dopad kázání i dalším způsobem. Dokonce i když mluví někdo, koho máme rádi a komu důvěřujeme, můžeme přijít o obsah kázání, pokud bude mluvčí dělat něco, co bude odvádět naši pozornost, nebo pokud bude neverbálně sdělovat opak toho, co říká. Bude nám třeba vyprávět, co se mu nedávno stalo, ale nebude se na nás příliš soustředit. Začneme uvažovat, o čem vlastně přemýšlí, a přestaneme si všimnout toho, co nám říká. Nebo si všimneme, že mu po rukávu leze brouček, a zcela zapomeneme na to, co vypráví. *To, co vidíme*, může přehlušit *to, co slyšíme*. A opět to platí i pro kázání.

V této lekci budeme probírat několik důležitých oblastí, které se týkají mluvčího. Snad nejdůležitější je jeho duchovní stav, emocionální situace a fyzický vzhled. Postupně se zamyslíme nad každou z těchto tří oblastí.

I. DUCHOVNÍ OBLAST

Kázání je duchovní činnost. Spoléháme na to, že Duch svatý vezme naše slova a vloží je do srdcí posluchačů. Abychom mohli mít jistotu, že se to stane, musíme se pořádně zamyslet nad svým duchovním životem.

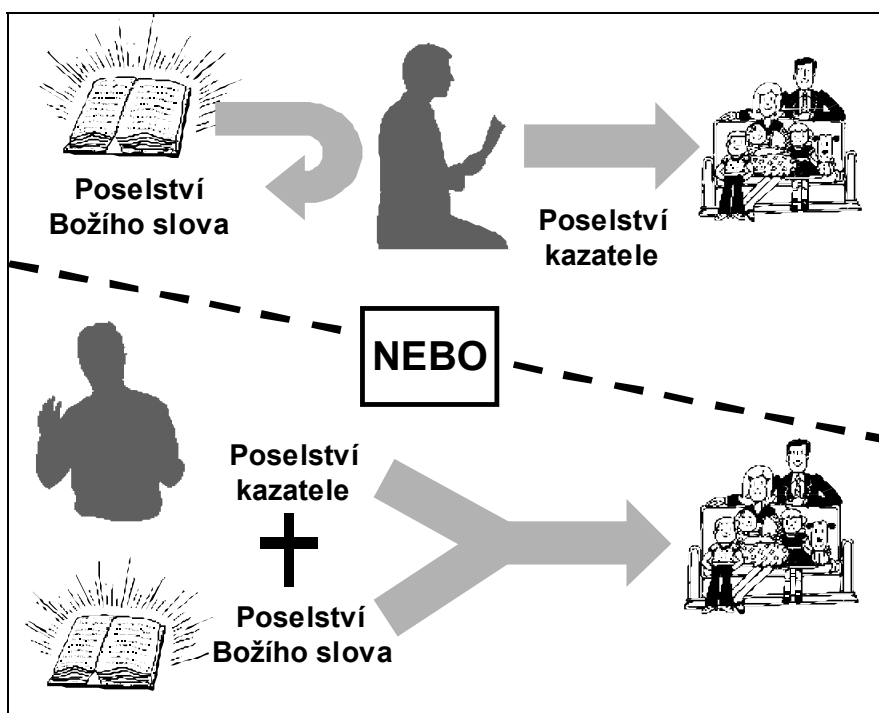
A. Buďte sami sebou

Lidé snadno poznají „padělek“. Přesto i dobří a duchovní kazatelé často prodělají „změnu osobnosti“ v okamžiku, kdy se postaví za kazatelnu a začnou mluvit. Jejich hlas i slovník

prodělají dramatickou změnu. V nejhorším případě se zahalí do jakéhosi „duchovna“, které má ostatní přesvědčit, že by měli naslouchat, ale pokud není skutečným odrazem duchovního života mluvčího, mívá zcela opačný efekt.

Ve skutečnosti je to tak, že Bůh každého z nás stvořil zcela jedinečně, abychom mu mohli sloužit tak, jak si přeje. Například pro Mojžíše bylo velmi těžké tuto pravdu pochopit. V Exodu 4:10-12 vysvětloval, jak jeho pomalá mluva zkazí poselství Izraelcům v egyptském zajetí. Bůh Mojžíše napomenul. Stvořil ho přesně tak, jak ho chtěl mít — včetně pomalého mluvení. Když si myslíme, že při kázání je třeba být někým jiným nebo jednat jinak než jak nás Bůh stvořil, prokazujeme mu velmi špatnou službu.

To samozřejmě neznamená, že bychom se neměli snažit zlepšit své rétorické schopnosti nebo růst ve vztahu s Pánem. To bychom naopak měli. Snažíme se říct jen to, že jak postupně rosteme, neměli bychom předstírat, že jsme dál než, ve skutečnosti jsme. Je důležité, aby posluchači věděli, že my jsme hříšníci spasení z milosti úplně stejně jako oni. Měli bychom být příkladem duchovního růstu, ne dokonalosti.

Obrázek 3. 1 Bráníme nebo napomáháme Božimu slovu?

B. Věnujte pozornost svému životu s Bohem

Pavel radil Timoteovi, že jeho vlastní růst a život ovlivní jeho službu (1Tm 4:16) a zdá se, že tento princip platí pro každého, kdo chce kázat Boží slovo. Jedna z nejobtížnějších situací v Novém zákoně je ve Skutcích 4:13. Píše se zde o tom, jak Petr s Janem stojí před nejvyšší postavenými a nejvzdělanějšími náboženskými představiteli své doby. Navzdory tomu, že oba byli nevzdělaní rybáři, z jejich řeči vyzařoval klid. Proč? Protože trávili čas s Ježíšem. Poznali to dokonce i nevěřící členové Sanhedrinu.

Cílem těchto odstavců není mluvit proti vzdělání a výcviku. Apoštola Pavla Bůh také mocně použil, a Pavel měl to nejvyšší dosažitelné náboženské vzdělání. Jde však o to, že *i lidé bez vzdělání* mohou mocně působit, pokud žijí hlubokým duchovním životem. Nezáleží na tom, kolik vzdělání máte a z jaké rodiny pocházíte. Pokud zůstanete blízko Bohu, může vás využít v jakékoli situaci. To je nejdůležitější zásada skutečného biblického kázání.

II. EMOCIONÁLNÍ OBLAST

Kazatelé nebo potenciální mluvčí trpívají jedním ze dvou emocionálních extrémů. Někteří si myslí, že nebudou schopni odvést dobrou práci, a nechají se ovládat strachem. Může to zajít až tak daleko, že odmítnou mluvit i v okamžiku, kdy mají na srdci důležité věci. Opačný extrém nastane tehdy, když si je někdo sám sebou a svými schopnostmi tak jistý, že upadne do pýchy.

A. Strach z mluvení na veřejnosti

Určitý strach je dobrý. Je to normální emoce, kterou nám Bůh dal s určitým cílem. Správná dávka strachu může:

- Bystřit naše smysly.
- Motivovat nás k nejlepšímu možnému výkonu.
- Pomáhat nám uvědomit si naši závislost na Bohu.

Dokonce i zkušeným kazatelům občas není dobře nebo pocítí před začátkem projevu nějakou nejistotu. Reprezentujeme Krále králů a to je obrovský úkol, kterého není nikdo z nás opravdu hoden. Když si to uvědomíme, pomůže nám to vyhnout se pýše nebo spoléhání na naše vlastní schopnosti.

1. Příčiny strachu

Existuje mnoho různých příčin strachu. Mezi ty nejobvyklejší patří:

- Strach ze selhání. Často máme obavu, že uděláme něco hloupého a lidé se nám budou smát.
- Strach z neznáma. Máme mluvit před množstvím lidí a nikdy předtím jsme to nedělali.
- Strach z odmítnutí. Přijmou mě?
- Strach z nepřátelské reakce. Jak budou reagovat na to, co řeknu?
- Strach ze selhání. To může být výsledkem nedostatečné přípravy.

2. Ovládnutí strachu

Existuje mnoho věcí, které můžeme udělat, abychom ovládli nebo zvítězili nad nezdravým množstvím strachu.

- Odevzdejte kázání Bohu, který je s vámi a pomáhá vám.
- Všechno dělejte pro Pána. Jde nám o jeho uznání, ne o uznání od lidí.
- Pamatujte, že vaše poselství je velmi důležité — je to Boží slovo. Soustřeďte se na své kázání a na to, jak ho potřebují posluchači slyšet.
- Důkladně si prostudujte a dobře poznejte úsek, který budete prezentovat.

3. Ovládání napětí, které je výsledkem strachu

Existuje několik fyzických cvičení, která můžete dělat vždy, když se chystáte mluvit. Pomohou vám snížit fyzické napětí, které může být výsledkem strachu.

- Dříve než vstanete a budete mluvit, uvolněte se. Uveleďte se v pohodlné poloze a soustřeďte se na to, aby se vám uvolnily svaly na krku, zádech, nohou a rukou.
- Ovládejte své dýchání. Před mluvením se hluboce nadechněte, abyste naplnili plíce čerstvým vzduchem. Několikrát to zopakujte. Během kázání dělejte pravidelně odmlky, abyste se mohli zhluboka nadechnout. Nemluvte přerývaně.

B. Pýcha

Opakem strachu je pýcha. Pýcha je nejrozšířenější hříšný postoj, zvláště mezi křesťany zapojenými do služby slovem a služby na veřejnosti. Pavel varuje Timotea, že mladí křesťané mohou do této léčky upadnout v okamžiku, kdy jim dáme příliš významnou pozici příliš brzo (1Tm 3:6). Téměř každý křesťan však zná i příklady zkušenějších křesťanských vůdců, kteří od hříchu utrpěli stejnou porážku.

Ti, kteří se nechají ovládnout pýchou, zapomínají, že skutečný duchovní růst přichází pouze skrze působení Ducha svatého v srdci posluchače. Kvalitní, ale pyšný mluvčí je možná zajímavý, zábavný a dobře se poslouchá. Je obklopen rostoucím množstvím lidí, kteří ho chtějí slyšet. Nemá však schopnost způsobit duchovní růst. Co se týče Božího království, taková kázání nebo vyučování jsou přinejlepším ztrátou času, přinejhorším je to hřích.

III. FYZICKÁ OBLAST

Ačkoli je kázání duchovní aktivita, dobrá schopnost mluvení na veřejnosti může posluchačům usnadnit přijetí jeho obsahu. Mluvení na veřejnosti je třeba se naučit. Někteří lidé k němu mají přirozený talent, ale pomocí některých užitečných technik se z každého může stát efektivní mluvčí. Kázání je zvláštní odrůda veřejného projevu. Je to veřejné rozlašování Božího slova. Je důležité, aby kazatelův hlas nebo neverbální komunikace nerozptylovala lidi a neodváděla jejich pozornost od kázání. Existuje mnoho různých technik mluvení na veřejnosti, které mohou kazateli pomoci. Spolu s dobrou přípravou a cvikem jsou užitečnými pomůckami k tomu, abyste kázali tak efektivně, že vaši svěřenci porostou v porozumění Božímu slovu a v poslušnosti a prohlubujícím se vztahu k Bohu.

A. Ovládání hlasu

Je mnohem jednodušší poslouchat člověka, který umí ovládat svůj hlas a přizpůsobit jej akustice prostoru, ve kterém mluví.

1. *Vlastnosti hlasu*

a) *Hlasitost*

- Měňte hlasitost svého hlasu tak, aby odpovídala citovému důrazu a smyslu vašeho kázání.

b) *Barva zvuku*

- Zvolte tón, který není ani silný ani slabý.
- Je dobré nahrát si svůj hlas na magnetofon a poslechnout si ho. Můžete pak změnit hlas, aby měl příjemnější barvu.
- Nemluvte monotónně. Měňte tón svého hlasu.

c) *Výslovnost*

- Když mluvíte na veřejnosti, měli byste dostatečně otevírat ústa, abyste správně artikulovali.

d) *Tempo nebo rychlost*

- Neměli byste mluvit ani příliš rychle, ani příliš pomalu.
- Nervozita nás často nutí mluvit rychle. Vyzkoušejte si říct své kázání v tichu svého pokoje a pracujte na rychlosti proslovu.
- Vaše tempo musí být přizpůsobeno posluchačům. Musí být s to vás sledovat a bez obtíží vám rozumět.
- Tvořivě používejte odmlky, stejně jako v normálním rozhovoru.

2. *Přizpůsobte hlas akustice prostoru*

Abyste zajistili, že vás každý v místnosti slyší, musíte mluvit k poslednímu člověku vzadu. To je zvláště důležité, pokud nemáte ozvučovací aparaturu. Je-li akustika místnosti špatná, můžete se jí přizpůsobit následujícími prostředky:

- Mluvte pomaleji.
- Tvořte krátké věty a dělejte mezi nimi pomlky.
- Pečlivě vyslovujte svá slova.
- Měňte tón.
- Doprovázejte svá slova větším množstvím gest.
- Použijte hlubší barvu hlasu.

B. Vzhled

Fyzický vzhled mluvčího je také důležitý. Když mluvíte na veřejnosti, měli byste se zamyslet nad těmito oblastmi:

1. **Oblečení**

První dojmy bývají důležité. Neoblékejte se příliš slavnostně nebo naopak příliš obyčejně. Nechcete přece upoutávat pozornost na sebe, ale na Boha. Proto se oblékněte způsobem, který je přiměřený pro skupinu, které budete sloužit.

2. **Držení těla**

Posluchači nás vidí ještě dříve, než nás slyší. Už způsob, jakým jdeme ke kazatelně, něco sděluje. Když jdete ke kazatelně, chcete, aby lidé poznali, že pro ně máte poselství od Boha. Je to důležitá zvěst. Proto držte hlavu vzpřímeně a tělo důstojně.

Když stojíte před skupinou, nemějte ruce v kapsách a nedržte se pultíku. Mějte ruce volně, abyste mohli komunikovat přirozenými gesty. Vyvarujte se těchto postojů:

- **Vojenský** — Tělo je vzpřímené, nehybné s rukama za zády. Tento postoj vyjadřuje tvrdost a napětí.
- **Mdlý** — Nespočívajte celou svou vahou na jedné noze se shrbenými zády. To vyjadřuje lenost a nedostatek zájmu.
- **Kněžský** — Jedná se o strnulý vzpřímený postoj s rukama v modlitební poloze. V tomto postoji se snažíme vypadat neobyčejně svatě.
- **Lví** — Kazatel přechází z jedné strany kazatelny na druhou jako lev v kleci.

Umožněte, aby se váš postoj přizpůsoboval emocím poselství. K posluchačům totiž mluvíte svým hlasem i tělem. Dovolte, aby se s hlasem přirozeně měnil i váš postoj. Tělo a hlas pak budou v této komunikaci působit společně, a ne jedno proti druhému.

3. **Gesta**

Když mluvíte s přáteli, používáte gesta hlavy, ramenou, rukou, nohou i výraz tváře. Používáte celé své tělo. Když předáváte kázání, jde o to být stejně přirození, jako když mluvíte s přáteli.

- Gesta by měla být opravdová a přirozená. Měla by doprovázet poselství stejně jako u rozhovoru s přítelem.
- Není nutné se celou dobu usmívat. Ve skutečnosti by to mohlo být i falešné, protože část vašeho kázání může být o potřebě pokání. Váš výraz tváře by měl doprovázet obvyklé emoce vyplývající z vašeho poselství.
- Když uvádíte ilustraci o životě nějakého člověka nebo něco, co někdo řekl, je vhodné napodobit tón jeho hlasu, gesta i výraz tváře. Jinými slovy scény z Bible nebo každodenního života je vhodné dramaticky ztvárnit.
- Udržujte s posluchači kontakt očima. Vždyť chcete, aby věděli, že vám na nich osobně záleží. Nejlépe toho dosáhnete, když s nimi budete udržovat zrakový kontakt. Také chcete vědět, jestli na vaše poselství reagují, a to se dozvíte jenom tím, že budete číst v jejich očích.

C. Výkladové čtení

Než budete biblický úsek číst posluchačům, je zapotřebí, abyste nejdříve sami porozuměli jeho učení. Měli byste nejprve pochopit, co se autor snaží vyjádřit, abyste mohli být Božím nástrojem v účinném zprostředkování jeho poselství.

- Pečlivě si úsek přečtěte — nejméně třikrát.
- Všimněte si interpunkce.
- Sledujte slovní zásobu. Jestliže jsou v textu slova, která neznáte, najděte si je ve slovníku.
- Všimněte si tématu úseku i jeho učení. Pozorujte také, jak se téma odvíjí.

- Všimněte si záměru autora při začleňování tohoto textu do biblického vyprávění. K tomu je důležité sledovat kontext.
- Mluví-li se v úseku o nějakých lidech, pozorujte jejich vlastnosti.
- Je-li textem biblický příběh, doprovodte své čtení vývojem příběhu od jeho počátku, přes vyvrcholení až k závěru. Svým hlasem se snažte zachytit citovou stránku příběhu podle toho, jak se vyvíjí.

Čtete Boží slovo. Čtete tedy s přesvědčením a nadšením.

OTÁZKY K ZAMYŠLENÍ, OPAKOVÁNÍ A APLIKACI

1. Přemýšlejte o zdatném kazateli, kterého znáte. Jaké prvky jeho řečnického stylu přispívají k jeho účinnosti? Popište, jak používá hlas a řeč těla.
2. Které dvě užitečné myšlenky získané z této lekce zvýší účinnost vašeho kázání?

AKČNÍ PLÁN

1. Poproste přítele, aby vás při kázání nahrál na kazetu (nebo na video, pokud k němu máte přístup). Pak si záznam poslechněte a zamyslete se nad používáním svého hlasu podle parametrů uvedených v této lekci. Pokud jste použili videokameru, prostudujte i svůj vzhled a neverbální komunikaci. Pokud máte jen magnetofon, poproste svého přítele, aby vás sledoval a tyto věci zhodnotil za vás.